

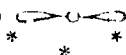

BCU Cluj / Central University Library Cluj

(XXXI.)

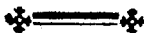
A' Tsászári és Királyi Felség' Kegyelmével

Indált BÉTSBÖL Kedden 21. Aprilisben. 1795.

A' Bási lakosok örömmel beszélik egymásnak, hogy az o városok egy második nevezetes békeség-kötésnek ismét helyvé leve. — „ A' Frantziák és Prussusok között valósággal végre mene (igy írnak minden levelek.) Aprilis' 5-dikén estve az egyezés, mellyről ilyen szavakkal tett jelentést Frantzia Minister *Barthelémy* a' Bási Polgármesternek : — „El-bízem, hogy örömmel fogja az Ur tolem ezt a' hirdátt venni, hogy Frantzia ország és Prussia között, a' békeséges és barátságos *Traktu*, tökelletségre viterett. „ —

A' következő 5 békeséges punktumok Aprilis' 8-dikán tetettek Básiben közönségesé : — 1) *Prussia* szabad Respublikának ismeri lenni Frantzia országot. — 2) *Prussia* vízfza vífzi a' maga belső tartományaiha a' maga seregeit. — 3) *Prussia* közben járó leszen Frantzia ország és azok között a' Német Rendek között, a' kik emezzel békeségre akarnak lépni. — 4) A' *Rénus'* mentiben el-foglaltatott tartományok a' Frantziák' keziben maradnak, *provisorie* addig, míg egy közönséges békeség' alkalmatofsáával, a' határszélek' dolga el-végeztethetik. --- 5) A' hadi fogjokat mind a' két fél mind egyik vífzta adgya a' másikkak.

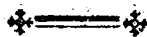

Frantzia Ország.

Valami 4 napok *Párisban* Mártz. végén és Április' elején, fokkal nevezetesebbek voltak, hogy-sem a' körülállásos le-irást meg ne érdemlenék. — A' Convent' el-ofzlásának és ujj Nemzeti Gyülés' öfzve-hívásának projectálása, igen jó alkalmatofságot adott a' *Jákobinusoknak*, vagy a' mint már most inkább akarják őket nevezni, a' *Terroristáknak* arra, hogy a' népet a' Conventnek mértékletesebb systemájú tagjai ellen fel-lázzafzthassák. Különösnek iratott-le a' nép előtt az, hogy a' Convent éppen abban a' szempillantásban, midőn az Ország kívülről a' leg veszedelmesebb háboruba elegyedve, belőlről is zürzavarban vagyon, midőn Fináantz-kütfejei ki-üresedtek, hitele el-enyészett, és a' nép az éhelhalás' félelminek ki-tétetve vagyon, akar el-ofzlani, s-több e' félek.

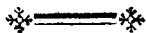
A' Convent' el-ofzlásáról szolló projectom annyira kedvet talált volt a' mértéklett gondolkodásu Kép-vifelők előtt, hogy ezek 3 napok alatt már végső Decretomot akartak a' dolog felöll hozni: a' nép nyughatatlansága ellenben annyira nevedett miatta, hogy Mártzius' 29-dikén már még csak meg-visgálás alá se mérte a' Convent venni a' *Merlin* projectomát, melly szerént az ujj Nemzeti Gyülés' öfzve-jövetelinek módgyát és napját kellett volna meg-határozni.

Igy töltek-el a' napok félelmes történeteknek várasa között Aprillis' 1-ső napjáig; a' midőn már minden körülállásokbol azt lehetett volna ki-hozni, hogy a' Jákobinusok bizonyosok a' gyözedelem felöll. A' tolyongók a' strázsákon erőt vévén, ezerekenként omlottak-bé minden ajtókon a' Conventbe, ki azt kiáltozván, *hogy éljen a' Respublika!* ki pedig, *hogy éljen a' gondolkodás' módgya-beli Szabatság!* más ismét, *hogy éljenek a' Pátrioták!* — a' *Kényeret! Kényeret!* leg többen kiáltották. Voltak olyanok is, a' kik az 1793-dik-beli Conffitutziónak felállítását kiáltozták. Annyi féle volt a' lármázó fokaság' kiáltása is, a' hány-féle okok őket a' lármázásra

fel-inditották. — Voltak a' Convent tagjai között sokan, p. o: *Merlin*, *Boisfy*, *Legendre*, s-mások, a' kik befzélleni akartak: de lehetetlen volt. *Legendre* így kezdette-el-szavait: ha valaha a' *Gonofzság* de alig botsátotta ki a' *gonofzságot* a' száján, már ezer felöll kiáltottak, hogy *le-az oráló székéből!* A' *Thionvillei Merlin* a' napsámosok közzé elegyítvén magát, egyszer tsak halja, hogy egy nagy torku *Terrorista* azt kiáltja neki: *Merlin! mennyi viszsa a' magad helyyre!* — mellyre *Merlin* az oráló-székbe fel-szökvén, így kezdett befzélleni: — Itt vagyok én a' nép' kebeliben (erre a' szóra sokan tapsoltak), a' melly nemes indulatu nép éppen nem rosz tzélból, hanem tsak azért futott ide öszve, hogy a' maga szükségéit elő mondgya. Mi-helylest mi ennek azokat az eszközoeket ki-nyilatkoztattgyuk, mellyek fzerént ötöt az eleség felöll bátorságba akarjuk helyheztetni, ő azonnal el fog tsendesedni. . . . Az után akart még *Merlin* és *Legendre* is szollani, de mindeniket le-kergették az oráló-székéből. — A' *Præses* arra kérte a' fokaságot, hogy a' Convent' palotájából ki-takarodván, rendeljen magának Követséget, és az által adafsa elő kivánságát. Erre ismét ezeren is kiáltották, hogy *abbol semmi se lesz!*

Az után fel-állott a' Convent palotájának karjából a' nép közzül az az Orator, kiről a' közelebbi levelünkben is emlekeztünk, és ilyen formálog szollott: — „Itt vagynak a' 14-dik *Juliusi*, 10-dik *Augustusi*, és 31-dik *Májusi* emberek. Már egyszer ideje, hogy a' nép ne legyen többé a' gazdagoknak és kereskedőknek áldozattya. Ideje, hogy ezen palotában a' békeféség lábra álljon. Hiszem nem vagyunk mi a' *Freron*' páltzával fel-segyverkezett karjai. A' 14-dik *Juliusi* emberek koránt sem vélték volt, mikor a' *Bástillát* izéljel tépték, hogy a' helyett sok más *Bástillák* származzanak, a' mellyekben a' legigazabb hazafiak üljenek fogságban. Hát az a' sok gazona, a' melly olly fok szánto-vetők' véres-verejtéke után tavaly aratódott, hova enyézfett-el? Az *Assignaták* a' ti Decretomjaitok miatt vesztették-el a'

magok betseket. Egyedül tsak a' ti kötelefségeitek a' tsendefséget és bövséget vízfza hozni. Büntefsétek-meg a' gazdag *Egoistát*, a' ki az alatt, míg mi vé-rünket ontjuk, ő tsak az aranyot vadáízfza. Te pedig Hegy! (*Jákobinusság!*) világoskodgyál! menydörögj és ofzlasd ízéljel a' felhőket! rontsöld ofzve a' te ellenségeidet! Mi azért jöttünk ide, hogy karjainkat néked költson által adgyuk. Mi a' töm-letzben sovárgó fok ezer Patriotáknek szabadon való bortsáttatását kívánnjuk. Ezek tsak azt hibázták, hogy a' ti Decretomaitokat bé-töltették. Ti magatok vagy-tok a' hibások. s. a. t.

Egy más Orátor is az után hasonló hangon befzél-lett, arra intvén a' Conventet, hogy most el ne bo-moljék, minden gyűlölséges vetélkedéseknek békét hadgyon, a' rendeltetlen uzsorázó embereket zabo-lázza-meg, a' *Párisban* zenébonáskodó fok ifju kor-hel embereket, küldgye innét a' tsátázó mezőkre. s. a. t. — (Ezek *Jákobinus* Orátorok voltak.)

A' Præfes azt felelte mind ezekre, hogy most éppen az eleség-beli bövségnek eszközléséről akar ta-nátskozni, hanem, mivel ilyen nagy tolyongásban és lármában tanátskozni lehetetlen, jó lenne, ha a' nép ki-ofzlana. Ezt alig mondotta-ki a' Præfes, hogy ismét teméntelen afzfzonyok' fokasága kezdett minden ajtó-kon bé-omlani, a' kik tele torokkal kiáltották a' ké-nyeret! — Az után ofzlani kezdett valami keveset a' fokaság a' Conventből, midön ismét azzal a' hír-adással érkezett-bé *Dühem*, hogy a' városnak min-den ofztállyaiban ofzve-futás vagyon, a' lárma-ha-rangok kolompoznak, s-több e' félék. — Utoljára reá vette a' nép egéízfzen magát, hogy a' Convent palotájából ki-takarodgyék: a' Convent pedig a' lár-mának le-tsendesítése végett egy *Proclámátziót* té-tetett minden utzákon közönségesé, mellyben ígére-tet tett, hogy a' maga ülésit félbe nem szakáízfya addig, míg az eleségről elegendő-képpen nem gon-doskodott.

Tsak hamar az után bé-erkezvén *Isabeau* a'

Conventbe, ilyen hir-adást tett a' Köz batorságra ügyelő Commissió' nevében a' folyó zürzavarnak körülállásairól: — „Kép-viselő *Angüis*, a' ki olyan tzzállal küldetett volt ki a' nép közzé, hogy a' larmát tsendesítse, meg-támogatván, febet kapott, sőt a' városnak egyik osztályában el is fogattatott. Az ő meg-szabadittására Nemzeti Gárdisták küldettek-el. Egy *Peniers* nevü más Kép-viselőhöz valaki hozzá lövén, erről az a' hir, hogy el-esett legyen. A' zürzavar ma dél előtti 10 és 11 orák között kezdődött. Egy ember a' Conventben a' Præsessel szembe meg-álván, plajbáttzal jegyezgette-fel a' halálra el-szánt Kép-viselőket. Ilyen *játumot* határozta a' támadók a' *Párisban* mulató ifju embereknek is. A' támadásnak indítottái azt hírefztették-el — hogy nékiek 10 ezer fegyvereseik állanak talpon — hogy a' nép némelly osztályokban a' maga fegyveriből erőszakoson vetkeztetődött-ki — hogy már fok Nemzeti Kép-viselők meg-szöktek legyen a' Conventből — s-hogy végre az ifjak öszve gyülekezvén, magok közt Királyt kiáltottanak legyen-ki, s-több e' félék. Mind ezekkel a' hamis hírekkal a' Conventet a' nép előtt igyekeztek a' támadók betsmelleni: de ő az e'-félékre semmit nem halytván, a' maga helyin maradgyon, és parantsoljon. „ — Utoljára azt javasolta *Isabeau* a' Commissió' nevében, hogy a' Convent minden idő halasztás nélkül decretálja, és a' nép között hirdettesse-ki: — 1)ben. Hogy a' Convent a' mai napon, a' maga szabad tanátskozási jussában meg-bántatott. — 2) szor. Hogy a' Köz batorságra ügyelő Commissió ezen büzös mérészségnek indítottit fel keresi, és őket a' *Criminale Forum-nak* által adgya.

Az Országló Commissiók ezen történeteknek be-következését némelly jelekből előre el-látván, *Pischegriüt* a' tábortól még jó előre *Párisba* hivatták, ki is Aprillisnek 1-ső napján már meg-erkezett volt, és a' Nemzeti Gardistáknak vezérletit egyszeriben által vévén, olyan jó rendeléseket tett, hogy minden

zenebonának azonnal vege szakadott. Az ő *Párisban* való létiről Április' 2-dikán tettek a' Commiúsiók jelentést a' Conventben, a' melly ötet akkor mindgyár a' *Párisi* tábor' fő vezérivé rendelte, és mellé is, mint az ellenség előtt álló táborokhoz, két Nemzeti Biztosokat rendelvén, *Páris* várofsát ostrom alatt való állapotban lenni ki-hirdettette. —

A' *Pische grü* mellé rendeltetett két hadi Biztosok, *Barras* és a' *Thionvillei Merlin*.

Úgy lehet észre venni, hogy ezeket az utolsó környülállásokat a' Convent meg-értvén, mindgyár bátrabban kezdett ismét munkához. — *Thibaudot* így szollott; — „Vagy tartsuk-meg a' hazát, vagy pedig ezen az oráló széken temettefsük-el magunkat. „ — (*Igen is*: így kiáltott-fel az egész Convent) — „Itt előttünk vagynak a' gyilkosok. (szóli *Thibaudot* továbbá, a' Jákobinusok fejére mutatván) Én nem keresem a' nyughatatlanságnak indítottit az *Angliába* futott kevés nemesség között. Frantzia országban vagynak az öfzve-esküdtek. Mit beszéljünk sokat? Bizonyos az, hogy a' mai napon a' Nemzeti Kép-viselői-méltóság meg-bántatott, és meg-gyilkoltatott. Oda vagyon a' Convent, ha gyenyeseget múrat. s. a. t.,,

Dumont így beszéllett a' véghez ment zürzavarrol: — „Mit keresett ez a' meg-tsalatott nép előtttetett egyebet, hanem a' Confitutzióinak lábbra-állitatasát, a' Páriotáknak szabadon való botsáttatasát, és kényeret? A' Convent' palotájának melyik szegeletiben szemlélitek ti néhány naptól fogva a' mozgásokat. Veszitek e' ezetekbe, kiket akarnak meg-szabadítani? azokat a' nagy bünösöket, a' kiknek Proccsussával éppen most foglalatostok. Ne keressétek ti *Angliában* az öfzve-esküdteket; mert köztünk vagynak ok., — Végre le-szállott név szerént a' *Collet*, *Billod*, és *Barrer*' ügyeikre, azt mondvan, hogy milyen régen foly már az ő ügyek, még is mind ez ideig tsak a' magok-mentegetésivel tölt-el az idő, és párt-fogóik is igen fokak támodtanak: mellyre

röitett. — Ennek alkalmatofságával decretálta a' Convent: — hogy a' nép' gyüléseknek az uj Nemzeti Gyülés-beli tagok' ki-vállalftására való öfzve-hivattatasok felöll, még most szófe legyen több, — s-hogy a' Constitutziónak lábra-állittására szükséges elő törvényeknek meg-határozása végett, egy 6 fzemellyekből álló Commifsió neveztefsék-ki, a' melly 20 napok alatt tartozzék ki-dolgozni és a' Convent elibe terjeszteni azt a' planumot, a' melly szerént a' Constitutziót lafsan-lafsan lábra lehetsen állítani.

A' Conventben a' *Chouans* *Rojálisták*rol tétetett utóbbi hír-adás szerént, azoknak 40 vezéreik 400 alattok-valókkal együtt, a' Respublika' kebelibe vízfza tértenek — valami 600-zan pedig vezérjeikkel együtt Mártz. 17-dikén *Rennes* várofsába érkeztenek volt, olyan tzállal, hogy ott fegyvereiket le-tegyék.

Aprilis 2-dikán ilyen forma hír-adás tétetett a' Conventben a' 13-dik és 14-dik Mártziusi tengeri tsatáról: — „A' mi 15 első nagyságu, és 6 *Fregát* hadakozó jajókból álló hajós feregünk, a' *Touloni* kikötő-helyből ki-evezett, olyan tzállal, hogy az *Anglus* hajós fereget fel-kerefse, és a' *Mediterraneum* tengerről el-kergefse. Öt hajóink elegyettek tsatába 13 *Anglus* hajókkal, és azt tselekedték, hogy ezek a' mi Nemzeti zászlóink előtt vitorláikat le-botsáttani kéntelenítették. Mi két hajót vesztettünk; az *Anglusok* is eppen annyit vesztettek: hanem 5 hajóval, 13 ellen volt szerentsénk tsatázni. — Az után *Tallien* fel-álván így szollott: — „Iné szemetek' láttára forralják a' öfzve-esküvéft. Az én javaslásom az, hogy a' *Versaliai Lecointre*, a' *Nantesi Fauche*, *Thüriót* és *Cambon* is, areftáltafsanak. — A' Convent decretálta, hogy minekelötte a' *Tallien* kívánsága bétöltödnék, előbb a' Commifsió vizsgálja-meg jobban a' dolgot. — Ez alatt *Raffet* nevü Kép-viselőről is olyan hír-adás tétetett a' Conventben, hogy ő is egy piftoly-lövéft kapott, de a' bünös kézre került.

Aprilis' 3-dikán a' Generál *Canclaux* hír-adása olvastatott-fel a' Conventben, mellyben ő arról te-

ízen jelentéft, hogy *Stofflet* és az ő több Vezér társai, a' truktálás végett embereket küldötenek legyen hozzá. Az öfzve jövetelre *Rennes* várofsa rendeltetett-ki.

Paris April. 4-dikén. — „Midőh tegnap előtt *Parisnak Gravilliers* nevü ofztályaiban némelly rofz gondolkodásuak a' *Bourdon* árestáltatását meg nem akarták volna engedni, *Pishegrü* maga személlyesen vezérlett oda feles fegyveres népet. — A' 8 árestáltatott Kép-viselők estveli 8 ora tályban indítottak-meg *Ham* felé a' számokra ki-rendeltetett várba. Három szekerekre ültették fel őket, és városi katonák ki-vont kardal kísérték-el. Sebefs nyargalva indítottak útnak. A' nép azt kiáltozta utánnok, hogy árestálni kell őket. A' zürzavar igen nagy vólt, és oldalazások is estek; míg végre a' tsendefség helyre álván, a' fogjok a' magok úttyokon el-mentenek. — *Collot, Barrer,* és *Billod* ellenben nem vóltak ilyen fzerentséfek. Az ő szekereket meg-állította a' nép, és a' hámok' iftrangjait öfzve vagdalván, maga vontatta őket vízfza a' Köz jóra ügyelő Commiffiónak udvarára. Hanem az ejtzakának bé-következésével tsak ugyan ök is a' számokra ki-rendeltetett helyre el-vitettettek.

„*Pishegrü* 50 ezer emberel és 40 ágyukkal állott-ki a' *Convent*' védelmezésire. — Az ő első gondgya a' vólt, hogy a' *Templét,* a' Fegyveres házat, a' kints-tárt, és más féltöbb posztokat elégséges fegyveres néppel rakja-meg.

„A' *Conventben* arról tétetett jelentés, hogy a' múlt hónapban, a' *Kis-Asiai* kereskedő városokból és az *Aftrikai* partokrol, 40 Milliókat érő gabona érkezett-meg *Mársiliába.* *Dobois Crance* azt tette még hozzá ehez a' jelentéshez, hogy Riskása is 59 ezer mázsa érkezett-meg. (Erre a' hir-adásra nagy tapsolás támadott.)

„*Pishegrü* ezeknek a' zenebonáknak alkalmatosságával, háromszor is nagy veszedelemben forgott, és a' béketelenkedőktől körül vétettetett, hanem mindenkor bátran és meg-rettenés nélkül viselte magát. — *Billod* egyszer útat vesztett vólt, hanem valami afzfzonyok által meg-fogattatott, a' kik félylyel akar-

ták szaggatni. — *Barrer*t is öfzve akarták tépni a *Sz. Honorius* utzában. — A' Köz bátorságra ügyelő Commiffió igen fok személjeket árestáltatott, azok között pedig a' régi Revolutzionalis Commiffió' tagjait majd mind.

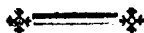
Páris Ápril. 5-dikén. — Itt most mindenek ismét tsendefen és barátságosan folynak. A' Convent ujra vizfza nyerte a' maga tekintet, és a' népnek benne való bizodalmát. Az ő főbb foglalatofsága a' Constitutziónak lábra-állítása, és az eleség-szállítás. — Az éhség még egyszer sem vólt itt olyan nagy, mint most. Egy font vajnak 8, egy font Riskásának 2, egy koppasztott malatznak 50, és egy fővány ebédnek a' Traktérnál, 50 Livra az ára. — A' Köz jóra ügyelő Commiffió eddig 12 személlyekből állott, hanem most bajai szaporodván, 16-ra potoltatott az ő tagjainak száma. — A' Conventben a' Külső orfzági Követek számára egy különös kamarátska (*Loge*) rendetetett.

„Generál *Pischegrü* tegnap a' Convent előtt meg-jelenvén, az ő hozzá való bizodalmát meg-köfzönte. A' Convent Praefese egy atyafiságos tsokott adott néki jutalomul. — Némeljek azt projectálták, hogy nem kell *Pischegrüt* addig a' táborhoz vizfza botsátani, míg a' Köz bátorságra ügyelő Commiffió a' véghez ment zürzavaros környülállásokrol, hírt nem tesz. De ez a' projectom nem állott-meg; mivel mások olyan értelemben vóltak, hogy már most a' több *Párisi* Generalisok is elégségesek lehetnek a' rendnek fenn-tartására.

Némelly levelek úgy irtak, hogy *Barrer*, *Collót*, és *Billód*, *Güineába* az *Áfrikai* szélekre rendeltettek légyen számkivettetésbe: de hogy ez nem igaz, bizonyittya az a' jelentés, melly közelebbrol ítetett a' Conventben felöllök, és a' mellynek ez a' summája: — „A' számkivettetésre sententziázta-tott Kép-viselők, *Barrer*, *Collót*, és *Billód*, *Oleron* szigetére (melly a' *Napnyugoti* Frantzia partok mellett, a' *Charente* vizinek tengerbe való szakadásánál — a' *Gasconyai* tengerben vagyon) a' más 8 árestáltatott Kép-viselők pedig *Hamba*, szentsésen el-vitettek.

A n g l i a.

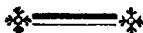
Mártzius 24-dikén nevezetes beszédeket tartottanak Fox és Pitt a' Parlamentomnak *Alsó Házában*. Mint-hogy Pitt a' Fox beszédgyire felelt, szükséges-képpen a' Fox szavaiból kell némelly gondolatokat előre botsátanunk. — A' Fox projectoma a' volt: hogy jó lenne az *Ánglus* Nemzet' állapottyát gondolóra venni. — „Akar melly keveysé reméllye is ő azt (mond Fox), hogy projectoma elfogadtásék: tsak ugyan tetzen még is, ha lehet, *Angliának* a' veszedelemből való ki-ragadására, egy probát. Ő az 1777-dik esztendőben az *Amerikai* had' alkalmatóságával is tett volt még egy *Ayen* projectomot, a' midőn az *Ánglus* sereg *Saratogában* magát fel-adni kéntelenített volt. De a' mostani időpont veszedelmesebb az akkorinál: nem az *Ánglus* nép' gondolkodására nézve pedig; mivel ez hív a' maga Constitutziójához, és Királyt, Törvényeit szereti; hanem arra a' meg-szűnés nélkül nevedő panaszra nézve, hogy t. i. a' Parlamentomnak *Alsó Házában* nintsenek a' népnek valóságos Kép-viselői, s-hogy az *Ánglus* Constitutzió a' *Theoréában* ugyan igen jó, de a' mostani igazgatás alatt a' *Praxisban*, mellynek illy fok *Ánglus* vér' és pénz fel-áldozása után is, femmi meg-határozott tzelja nintsen, felette megromlott. — A' maga beszédinek árja által igen széles tengerre ragadtatván Fox, a' pénznek és embernek ki-adásából, a' manufacturáknak és népefségnek állapottyából, a' kötött szövetségekből, a' jelen való rozsz háborunak folyásából, s-végre *Irlándiának* criticus környülállásaiból, azt igyekezte meg-mutatni, melly szükséges dolog legyen az, hogy az *Ánglus* Nemzetnek állapottya vizsgálás alá vétettsék. — Az *Ánglus* seregeknek vesztésit, a' Coloniákon, és a' táborokban, s-várakban, terinfzeti halállal meg-holtakon, meg-sebefsedteken, és fohol nem taláttatándókon kívül, tsak a' múlt *Septemberben* 26 ezer embereknél többre tette Fox; azt mondván, hogy nem tudhattya, miként lehessen ezt a' nagy jukat bé-dugni. — Az *Ánglus* Status' Finán-

tziájának állapotját rettentőnek mondotta lenni. Az
 ujj adósságot 60 milliótól fogva 70-nig számlálta-
 fel, a' mellyből ezteendőként 3 milliónyi ezteendői
 állandó ujj adó háramlana a' népre. Pedig, a' mi
 szomorubb dolog, most ezen ujj taxának fizetésire szol-
 gálható kút-fők is ki-fzáradtanak. Az 1793-dik ezte-
 dőben az *Anglus* manufactura-beli portékákból 3 mil-
 liónnyival ment kevesebb idegen országra, mint 1792-
 ben. — *Angliának* szövetségeseiről így szollott Fox :
 — *Prussia* előbb ellenségünknek, mint barátunk-
 nak láttzik lenni. *Spanyol* ország is ki-üresedett,
 és a' mi *Subsidiumunk* nélkül semmit nem tehet, a'
 mellyekből a' következik, hogy utoljára is csak *Angli-
 liának* kell a' költséget meg-fizetni., — A' *Neutra-
 lis* Hatalmaságok iránt azt mondotta Fox, hogy a'
 Nemzetek' törvénye ellen vétkezett *Anglia* akkor,
 midőn azokat, a' háboruba belé elegyedni akarta
 kényszeríteni. — *Ámerika* iránt kéntelen volt
Anglia le-botsátani a' parantsoló hagot, elég nagy
 szerentsének tartván olyan békefséges egyezésre me-
 hetni vele, melly szerént minden neki tett kárnak
 meg-fizetésire kötelezte magát. — A' hadnak tzélja,
 közönségesen szolva, még most is homályos és meg-
 határozatlan. — Még úgy csak mind meg-lehetett
 volna a' dolog, ha ahoz képpeft, a' mint a' nagy
 szivü *Anglus* Nemzethez illendő lett volna, a' 17-dik
Lajos' nevében estek volna az ország-foglalások. De a'
 Frantzia Coloniák a' *Nagy Britaniai Király'* szá-
 mára vétettek-el &c. — Még a' *Rojálisták'* kedve
 is, a' kik külömben jó szivvel hadakoztak volna a'
 mi záfzlóink alatt, el-vezett, azért, mivel azt vették
 észekbe, hogy fel fog Frantzia ország daraboltatni.
 — Melly rojzfzul folytatta *Anglia* a' hadat, meg-
 tettik abból, hogy az *Ámerikai* hadban az ellene
 öfzve-fzövetkezett minden Hatalmaságok, 499 hajóit
 vették-el : a' Frantziák ellenben csak magokra, az utolsó
 ezteendői táborozásban 860 *Anglus* hajókat fogtak-el.
Hollandia kényszeritődött a' hadra, és a' *Frislandiai*
 Státufok hamar el-kezdettek közönségesen az Isten-
 hez foházkodni azért, hogy abból a' háboruból ki-
 vonhassák magokat, mellybe őket az ő szomszédgyok'

hibája elegyítette. — Le-szállott végre Fox *Irlán-*
diának mostani állapotjára. — „Ezen atyafi-orfzág
nélkül (úgy mond) nem lehet *Nagy Britannia* sem
a' békeféliges időkben bátorságos, sem pedig a' had-
ban fzerentsés. *Irlándia* elég nemes indulattal adott
nékünk ember és pénz-beli fegedelmet: de alig tette-
meg a' nagy áldozatokat, hogy a' Minister a' derék
Irlándusok reménségit meg-istalta, a' kiknek ő, három
negyed-réfze ezeknek *R. Catholicus* lévén, meg-
igértte vólt, hogy tökéletes hazafi szabatságot és just
fognak kapni. Gróf *Fitzwilliam*, majd hogy tsak
nem imádtatott ettől a' Nemzettől, s-még is ez az
ember haza hivattatik onnét. A' Ministerium a' hi-
bás. Mind ezek a' környüllállások elegendé meg-gyöz-
hetik az Anglus népnek ezen nagy Gyülésit a' felöll,
melly szükséges dolog légyen a' Nemzetnek állapot-
tyát jól gondolóra venni. „

Pitt, leg előbb a' Fox beszédinek szépségiről be-
széllt, meg-vallván, hogy még olyant nem hallott a'
Parlamentomban; de azt telveféliggel meg nem engedte,
hogy helyes vólva a' mit Fox beszéllt. — Az *Irlán-*
diai egyenetlenséget, Pitt maga is sajnállotta, de
azt mondotta, hogy azt nem az Angliai Ministerium
okozta. — „Sajnálja (mond Pitt továbbá), hogy
ez a' háboru annyit pénzbe és vérbe kerül, de ez
a' dolog mindeir háboruban így szokott történni; —
eleg az hozzá, hogy ezekre az ellen-vetésekre már
mátszför illendő feleletek tétettek. Az ujj tereh,
mellyet ez a' háboru okozott, a' lehetségig könnyü-
vé tétetett: s-a' Nemzetnek, Finántzia, Kereskedés,
és Szövetség-beli minden fontos környüllállásai, már
régen jól meg-visgáltattak, és jó kezekre bizattattak.
Sajnálni lehet, hogy a' hazáért annyi katonák meg-
haltanak: de azt nem lehet meg-változtatni, és a'
szánakozás éppen nem mostanra való. Egy réft, az
egésznek javáért fel-kell áldozni. Az ellenség veszt-
tésit is meg kell gondolni; s-a' két roz között, örök-
ké a' kifsebbet kell választani. Hogy a' Kereskedés
tsökken, a' minden hadnak következése. Ha *Prus-*
sia véghez nem vitte is mind azt, a' mit tölle vár-

tunk: csak ugyan bizonyosokká vagyunk Austriának segítségére felől tétetve, hogy a' Frantziák' erejének ellene állhassunk, és azt végre, meg is törhessük. Ezen háborúnak nem nyereség, hanem magunk' oltalmazása a' tzielja: és az *Amerikai* Frantzia szigeteket is, csak hadi költségünk meg-fordulása végett vettük magunk'hoz. A' Frantziáknak a' tengeren való erejét nem lehet tsudálni, mivel minden kereskedő hajóikat hadi hajókká változtatták által. — Egy szóval, a' háborút folytatni kell — s-ha a' mostani Ministerek annak folytatására nem alkalmasok, mást kell helyekbe választani.

Pitt után *Wilberforce* beszélvén, a' Kereskedésnek meg-tsökkenésiből, az Anglusok' Szövetségesseiknek környülállásaikból, a' *Vendei* háborúnak bévégződésiből, és a' Frantzia Conventnek mostani hajlandóságaiából, azt a' következést vontak ki, hogy a' békefséges szerződésekre most a' leg jobb idő legyen.

A' győzedelmes most is Pitt vólt, ellene 63, mellette pedig 219 voxok lévén.

A' *Londoni* Udvari ujjságben arról tétetik emléket, hogy a' Frantziák *Sz. Domingó* szigetén a' *Tiburón* nevű tengerre nyuló hegyet ismét vízfzavették, mellyről így írt a' *Jámáika* - bel Kormányzó *Williamson*: — „Sajnálom, hogy Tiburónak vízfzava való-vétettetését kéntelen vagyok megenni; de, a' Hadnagy *Bradfort* hir-adása fzerént, lehetetlen vólt azt tovább meg-tartani. — 3 nallunk szolgáló Frantzia *Emigráns* és egy *Anglus* tizt vesztetel. Az erőfséget őrző 450 emberek az után hagyták azt oda, mikor már a' partot oltalmazó hajó is a' levegőbe fel-vettetett vólt. Az ellenséges fereg 3 ezer emberekből állott, kik között 800 regulárisok is vóltak. „

Gyanittyák, hogy *Napkeleti Indiában* ismét háboruba fog *Anglia* keveredni *Tippo Saibal*, mivel-hogy egy más *Indus* Printz hadat kezdett el-

lene, a' kit tartozik *Anglia*, *Tippó* ellen segíteni.

A' *Frantziák* azt az *Anglus* posta hajót, a' melly az *Elbe* vize torkából az idén leg előbb *Angliába* által indúlt, és a' mellyen egy fél millió font *Sterlinge*ken kívül néhány *Emigránsok*, s-azok között, *Gróf Choiseul*, *General Fox*, s-mások is vóltak, el-fogták.

S w é t z i a.

Az úgy nevezett *Swétziai Királyi Academia* fel-függesztetett (foglatofsági meg-tiltattak) mind addig, mig az ifju *Király* az országlást egészízen által vélszi. Mi okozta legyen ezt a' kedvetlen történetet, által lehet látni abból a' *Királyi* jelentésből, melly ez iránt ki-adatott. — Ebben arról teszen az ifju *Király* leg előbb emlekezetet: — mint lehetett a' *Gondviselője* és *Bátya* (a' *Régens Hertzeg*) olyan szerentsés, hogy a' tsendefséget az országban a' mostani zürzavaros időkben fenn-tarthassa — s-mint gondoskodott légyen különös szorgalmatofsága által az iránt is, hogy az ő *Felége* hív *Jobbágyai* között azok a' hibás vélekedések meg ne gyökerezhesenek, a' melly hibás vélekedéseknek elő-mozdítottói, az ország *Constitutziója* ellen való leg vakmerőbb motskolodások által magokat ki-mutatván, az igazság ki-szolgáltatásának igen ravasz úton ellene jártanak, és mindent, a' mivel tsak a' *Jobbágyokat* a' zabolátlan szabatságra oztönözhatték, el-probáltanak. Ezen *Academiától* is, mellyet az ifju *Királynak* idvezült *Attya* fel-álitván, minden kegyelmesfégcivel meg-tetézte, a' hibás vélekedések ellen hasonló szorgalmatofságot méltán várhatott volna a' *Király*. — „Mitsoda mértékben fizette légyen ellenben ezeket a' jókat viszsza az *Academia*, (igy szoll a' *Király*) ennek utolsó *Gyülésiben* szeméjlesen meg-jelenvén, tapasztaltuk; mellynek alkalmatofságával, nem tsak hogy igen vétkes ki-fejezések fordultanak elő, hanem azok az *Academiától* is helybehagyásfal fogadtattak, s-nem gyaláztattak: a' melly dolog tehát nekünk, igen bünösnek, fájdakmasnak,

és véletlenné tétzhetett. Hogy az irás és nyomtatás-beli szabatságban, mellyel mi a' Nemzetet megajándékoztuk, ilyen fok egyéb illetlen próbák után, vizfza élést szémlélünk, nem lehet véletlen előttünk. Eppen ilyen kevésé tétzik előttünk szokatlannak lenni az is, hogy az Académianak gyűlésében az Orátort, némelley kepzeldések az illendőségnek és kötelefségnek határain túl vitték. Hanem, hogy egy *Academia*, a' maga Fundalojához tartozó tisztelettről ennyire el-felejtkezhesék, hogy az igazságnak elő-mozdítására éppen semmit nem szolgáló matériákat, ilyen félelem nélkül fefzegetse, a' helyett, hogy a' maga Fundalojának tzeljával meg-egyezőlög, az itelet-beli áthatatos principiumokban, az izlésnek finumságában, és a' szollás-beli vigyázóságban, például szolgálna, már ezt bajoson lehetne képzeln. &c., — „Nékünk tehát elégséges okunk volna arra, hogy egy ilyen társaságot egészfen el-töröljünk; hanem az Atyánkhoz, az *Academia'* fundalojához való tiszteletből, még most kegyelmesek akarunk lenni, és azt parantsoljuk, hogy a' *Swéztiai Akademiának* minden munkái és gyűlései, a' mi egész *minorennitásunknak* ideje alatt, félbe szakadgyanak, mind-addig, mig országlásunknak el-kezdődésekor, további rendelést teszünk. „

Az alkalmatofságot erre a' történetre, Udvari Gavallér és az özvegy Királyné' Secretáriusfa *Silfverstolpe* adta, a' ki ezen Academiának közelebb-ről meg-holt tagja *Fersen'* helyibe neveztetvén, a' maga bé-köszöntő Orátziójában az, ifju Királynak jelen-létiben, ennek attyáról 3-dik *Gustárusrol* s-az általa bé-hozatott principiumokrol, mellyek ellen *Fersen* is örökké kardoskodott, igen méltatlanul beszélt. Már régtől fogva, hasonló hajlandoságot mutattak az Academiának több tagjai is: a' melly környülállásokra nézve, az *Academiának* minden papirofsai, feles javai, és egyéb tulajdonnyai el-vétettek, *Silfverstolpe* pedig az udvari szolgálatot is el-vesztette.